

ביאור הדף מסכת בבא בתרא דף צ'

מביאה הגמרא ברייתא שאומרת שלא ישהה אדם מדה חסרה או יתרה בתוך ביתו ואפילו היא עביט של מימי רגלים אבל עושה הוא משקולות במידה של סאה, ותרקב שהוא חצי תרקב וקב חצי קב ורובע ותומן שהוא שמינית קב דהיינו חצי לוג (שהקב הוא ד' לוגין), וחצי תומן שהוא רבע לוג, ועוכלא.

ומבארת הגמרא ששיעור עוכלא הוא אחד מחמשה ברובע הקב, וכלומר שקב הוא ד' לוגין וממילא עוכלא הוא חמישית מלוג שלוג הוא ו' ביצים ועוכלא הוא ביצה וחמישית ביצה.

ובמדת הלח הוא עושה הין וחצי הין ושלישית ההין ורביעית ההין ולוג וחצי לוג ורביעית ושמינית ואחד משמונה בשמינית וזהו קורטוב.

ושואלת הגמרא מדוע לא עושים גם מידת ב' קבים, ועונה הגמרא שחוששים שמא יחליפו אותה במידת תרקב שהיא חצי סאה דהיינו ג' קבין.

ושואלת הגמרא שאם אנשים טועים במשקלים שיש ביניהם הבדל של שליש מדוע עושים מידת קב ולא חוששים שיטעו ביניהם למידת חצי תרקב שהוא קב וחצי וההבדל בינה לבין קב זה שליש. ועונה הגמרא שבאמת אם יש הבדל שליש אנשים אינם טועים להחליף בין המידות, אך לא עושים מידת קבים כי חוששים שיחליפו אותה עם מידת חצי תרקב שהיא קב וחצי, שההפרש ביניהם הוא רבע, ורבע אנשים יכולים לטעות.

אך שואלת הגמרא אם כך מדוע עושים מידות של חצי תומן ועוכלא, הרי תומן הוא רבע לוג ועוכלא הוא חמישית לוג, והם סמוכים אחד לשני ואפשר לטעות בהם. ותירץ רב פפא שבמדות קטנות אנשים בקיאים ולא טועים אף בהפרש קטן של רבע מאחת לשנייה.

ושואלת הגמרא מדוע עושים מידות גדולות של שלישיית ההין ורביעית ההין הרי יש ביניהם רבע ואנשים יכולים לטעות בהם, ועונה הגמרא שכיון שמידות אלו היו במקדש לא גזרו בהו רבנן, ושואלת הגמרא מדוע במקדש לא גזרו, ועונה הגמרא שכהנים זריזין הן.

אמר שמואל דין שאם רוצים להוסיף ולשנות את המידות אין מוסיפין על המדות הללו יותר משתות ולא על שווי המטבע יתר משתות והמשתכר בעסקה שהוא קונה ומוכר אל ישתכר יותר משתות.

ודנה הגמרא מה הטעם שאין מוסיפין על המדות יותר משתות, שאם הטעם הוא משום החשש שמא הוספת המידות תגרום להפקעת המחירים, מדוע אפשר להוסיף על המידות כלל אפילו פחות משישית.

ומנסה הגמרא לומר שהטעם הוא כדי שלא יהיה ביטול מקח בכך שימכרו את הפירות בשישית פחות ממחירם מחמת שינוי המידות. אך דוחה הגמרא שהרי אמר רבא שכל דבר הנמכר במדה ושבמשקל ובמנין אפילו פחות מכדי אונאה דהיינו פחות משישית חוזר, ואם כן לא הועילה התקנה.

ואף אי אפשר לומר שהטעם הוא כדי שלא יהיה הפסד לתגר שמוכר את הסחורה ברווח של שישית ואם יעלו את המידות יותר משישית הוא מפסיד, שהרי אם זה הטעם גם שישית לא יעלו, כי בזה שהוא מכר באותו מחיר שהוא קנה לא הועלנו דבר, שהרי המוכר וקונה באותו המחיר אינו נקרא תגר.

אלא ביאר רב חסדא ששמואל למד זאת מהפסוק. שנאמר בפסוק ביחזקאל "והשקל עשרים גרה עשרים שקלים חמשה ועשרים שקלים עשרה וחמשה שקל המנה יהיה לכם", והרי מנה הוא מאה זוזים, ועשרים שקלים ועוד עשרים וחמש ועוד חמש עשרה זה ששים שקלים שהם מאתיים ארבעים זוז.

עמוד ב'

ואלא לומדים מכאן שלושה דברים, **הא'** שמנה של קדש היה כפול, ואם מנה רגיל הוא מאה המנה של קודש הוא מאתיים, **והב'** לומדים שמוסיפים על המידות על שישית, ולכן אפשר להגדיל את המנה של קדש עד לשווי של מאתיים וארבעים, **וג'** לומדים ששישית הכוונה שישית מלבר, וכלומר שלאחר שהוספנו שישית יהיה שיעור ההוספה שישית מסך הכל שווי המנה עכשיו, (ולא שיוסיפו שישית ממאתים שהיא ל"ג ושליש אלא שישית מהתוצאה הסופית שהיא מאתיים ארבעים שאז השישית היא ארבעים).

מספרת הגמרא שרב פפא בר שמואל תיקן מידה חדשה שהיא שלושה קפיזי שכל אחד מהם הוא ג' לוגים דהיינו ט' לוגין. ושואלו אותו שהרי אמר שמואל שאין מוסיפין על המדות יותר משתות. והשיב להם רב פפא בר שמואל שהמידה שהוא תיקן זו מידה חדשה.

וכששלח זאת לפומבדיתא לא קבלוה ממנו, אך כששלח זאת לפאפוניא קבלוה וקרו למידה זו רוז פפא.

מביאה הגמרא ברייתא שאומרת שאוצרי פירות כדי למוכרם ביוקר וגורמים להעלות את השער, ומלוי ברבית ומקטיני איפה, ומפקיעי שערים, עליהן הפסוק בעמוס אומר "לאמר מתי יעבור החדש ונשבירה שבר והשבת ונפתחה בר להקטין איפה ולהגדיל שקל ולעות מאזני מרמה", ובהמשך נאמר "נשבע ה' בגאון יעקב אם אשכח לנצח כל מעשיהם".

ואמר רבי יוחנן שאוצרי פירות הם כגון שבתי אצר פירות, שהיה בזמנם.

ומספרת הגמרא שאביו של שמואל היה מוכר את הפירות בשעת הגורן כשער המוקדם שהוא זול כדי שיקבע השער הזול. ושמואל בנו היה משהה את הפירות ולאחר שהיה עולה השער, הוא היה מוכר אותם כשער המוקדם שהוא זול.

ואמרו שמעשה האב טוב ממעשה הבן, כיון שאם נקבע השער בתחילה בזול הוא רווח ולא מתייקר כל כך אחר כך.

אמר רב שאף שאסור לאצור פירות אבל אדם יכול לאצור את מה שמלקט משדותיו בעצמו והאיסור הוא רק לקנות ולאצור, וכן מביאה הגמרא ברייתא שאין אוצרין פירות דברים שיש בהן חיי נפש כגון יינות שמנין וסלתות אבל תבלין כמון ופלפלין מותר, במה דברים אמורים בלוקח מן השוק אבל במכניס משלו מותר.

עוד אומרת הברייתא שמותר לאדם לאצור פירות בארץ ישראל ג' שנים ערב שביעית ושביעית ומוצאי שביעית, ובשני בצורת אפי' קב חרובין לא יאצור מפני שמכניס מארה בשערים.

ומביאה הגמרא שכך אמר רבי יוסי בר' חנינא לשמשו ששמו היה פוגא לך ואצור לי פירות לג' שנים ערב שביעית ושביעית ומוצאי שביעית.

מביאה הגמרא ברייתא שאומרת שאין מוציאין פירות מארץ ישראל דברים שיש בהן חיי נפש כגון יינות שמנים וסלתות, ור' יהודה בן בתירא מתיר ביין מפני שממעט את התיפלה דהיינו השכרות, וכשם שאין מוציאין מארץ לחו"ל כך אין מוציאין מארץ ישראל לסוריא ורבי מתיר מהעיר האחרונה בארץ ישראל לעיר הסמוכה לה בסוריא.